

॥षष्ठः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां प्रथमकाण्डे षष्ठः प्रश्नः॥

सं त्वा सिश्चामि यजुंषा प्रजामायुर्धनं च। बृहस्पतिप्रसूते
 यज्ञमान इह मा रिषत्॥ आज्यमसि सूत्यमसि सूत्यस्याध्यक्षमसि
 हुविरसि वैश्वानुरं वैश्वदेवमुत्पूतशुष्म॑ सूत्यौजाः सहोऽसि
 सहमानमसि सहस्वारातीः सहस्वारातीयतः सहस्व पृतना:
 सहस्व पृतन्यतः। सहस्रवीर्यमसि तन्मा जिन्वाऽऽज्यस्याऽऽ-
 ज्यमसि सूत्यस्य सूत्यमसि सूत्यायु- (१)

रसि सूत्यशुष्ममसि सूत्येनं त्वाऽभि घारयामि तस्य ते भक्षीय
 पश्चानां त्वा वातानां यन्नायं धर्त्रायं गृह्णामि
 पश्चानां त्वर्तुनां यन्नायं धर्त्रायं गृह्णामि
 पश्चानां त्वा दिशां यन्नायं धर्त्रायं गृह्णामि
 पश्चानां त्वा पश्चजनानां यन्नायं धर्त्रायं गृह्णामि
 चरोस्त्वा पश्चबिलस्य यन्नायं धर्त्रायं गृह्णामि
 ब्रह्मणस्त्वा तेजसे यन्नायं धर्त्रायं गृह्णामि
 क्षत्रस्य त्वौजसे यन्नायं (२)

धर्त्रायं गृह्णामि
 विशे त्वा यन्नायं धर्त्रायं गृह्णामि
 सुवीर्याय त्वा गृह्णामि सुप्रजास्त्वाय त्वा गृह्णामि रायस्पोषाय त्वा
 गृह्णामि ब्रह्मवर्चसाय त्वा गृह्णामि भूरस्माकं हुविर्देवानामाशिषो

यजंमानस्य देवानां^१ त्वा देवताभ्यो गृह्णामि कामाय त्वा
गृह्णामि॥ (३)

सूत्यायुरोजंसे युत्रायु त्रयंस्त्रिः शत्र्य॥ ३॥

[१]

ध्रुवोऽसि ध्रुवोऽह॒ संजातेषु भूयासु
धीरश्वेत्ता वसुविदुग्रोऽस्युग्रोऽह॒ संजातेषु भूयास-
मुग्रश्वेत्ता वसुविदभिभूरस्यभिभूरह॒ संजातेषु भूयास-
मभिभूश्वेत्ता वसुविद्युनजिमि त्वा ब्रह्मणा दैव्येन हव्यायास्मै वोढुवे
जातवेदः। इन्धानास्त्वा सुप्रजसः सुवीरा उयोगर्जावेम बलिहृतो
वृयं तैः॥ यन्मे अग्ने अस्य यज्ञस्य रिष्या- (४)

दद्वा स्कन्दादाज्यस्योत विष्णो। तेन हन्मि सप्तलं दुर्मरायुमैनं
दधामि निरकृत्या उपस्थैः। भूर्भुवः सुवृक्ष्युष्मो अग्ने यजंमानायैधि
निशुष्मो अभिदासतो। अग्ने देवैङ्ग्न मन्विङ्ग्न मन्द्रजिह्वामत्यस्य ते
होतर्मृदग्ना जिंघर्मि रायस्पोषाय सुप्रजास्त्वाय सुवीर्याय मनोऽसि
प्राजापत्यं मनसा मा भूतेनाऽविंश वागस्यैन्द्री सप्तलक्षयणी (५)

वाचा मैन्द्रियेणाऽविंश
वसन्तमृतूनां प्रीणामि स मा प्रीतः प्रीणातु
ग्रीष्ममृतूनां प्रीणामि स मा प्रीतः प्रीणातु
वरुषा क्रृतूनां प्रीणामि ता मा प्रीताः प्रीणन्तु
शरदमृतूनां प्रीणामि सा मा प्रीता प्रीणातु

हे मन्तशिशि रावृतुनां प्रीणामि तौ मा॑ प्रीतौ प्रीणीता-
मग्नीषो मयोरहं देवयज्यया॑ चक्षुष्मान् भूयासम्-
ग्रेगुहं देवयज्यया॑ न्नादो भूयासु॑ (६)

दब्धिरस्यदंव्यो भूयास-
ममुं दभेयमग्नीषो मयोरहं देवयज्यया॑ वृत्रहा भूयास-
मिन्द्राग्नियोरहं देवयज्ययै॒ न्द्रियाव्यन्नादो भूयासु॑-
मिन्द्रस्याहं देवयज्ययै॒ न्द्रियावी भूयासु॑
महेन्द्रस्याहं देवयज्यया॑ जेमानं महिमानं गमेयमग्ने॑ स्विष्टकृतोऽहं
देवयज्यया॑ युष्मान् यज्ञेन॑ प्रतिष्ठां गमेयम्॥ (७)

रिष्या॑ अथपत्रक्षयं यन्नादो भूयासु॑ षट्ट्रिंशत्ता॑ ॥ ४ ॥ [२]

अग्निर्मा॑ दुरिष्टात् पातु सविता॑ घशं॑ साद्यो मेऽन्ति॑ दूरै-
ज्रातीयति॑ तमेतेन॑ जेषु॑ सुरूपवर्षवर्ण॑ एहीमान् भद्रान्
दुर्याँ॑ अभ्येहि॑ मामनुव्रता॑ न्यु॑ शीरुषाणि॑ मृद्धुमिडु॑ एह्यदिति॑
एहि॑ सरस्वत्येहि॑ रन्तिरसि॑ रमतिरसि॑ सूनर्यसि॑ जुष्टे॑ जुष्टि॑
तेऽशीयोपहृत उपहृवं (८)

तैऽशीय॑ सा मै॑ सत्याशीरस्य यज्ञस्य॑ भूयादरेडता॑ मनसा॑
तच्छ्वकेयं यज्ञो दिव॑ रोहतु यज्ञो दिव॑ गच्छतु यो देवयानः॑
पन्थास्तेन॑ यज्ञो देवा॑ अप्येत्वस्मास्विन्द्र॑ इन्द्रियं दंधात्वस्मान्नाय॑
उत यज्ञाः॑ सचन्तामस्मासु॑ सन्त्वाशिषः॑ सा न॑ प्रिया सुप्रतौर्तिर्मधोनी॑

जुष्टिरसि जुपस्वं नो जुष्टा नो- (९)

इसि जुष्टि ते गमेयं मनो ज्योतिर्जुषतामाज्यं विच्छिन्नं
यज्ञः समिमं देखातु। बृहस्पतिस्तनुतामिमं नो विश्वे देवा इह
मांदयन्ताम्॥ ब्रह्म पिन्वस्व ददतो मे मा क्षायि कुर्वतो मे
मोपदसत् प्रजापतेर्भागोऽस्यूर्जस्वान् पर्यस्वान् प्राणापानौ मै
पाहि समानव्यानौ मै पाह्यदानव्यानौ मै पाह्यक्षितोऽस्यक्षित्यै त्वा
मा मै क्षेष्ठा अमुत्रामुष्मिल्लोके॥ (१०)

उपर्वं जुष्टा नस्त्वा पद चं॥३॥ [३]

बृहिषोऽहं दैवयज्ययोऽ प्रजावान् भूयासुं नराशः संस्याहं
दैवयज्ययो पशुमान् भूयासमग्रे: स्विष्टकृतोऽहं दैवयज्ययाऽऽ-
युष्मान् यज्ञेन प्रतिष्ठां गमेयमग्रेरहमुज्जितिमनूज्ञेषः सोमस्या-
हमुज्जितिमनूज्ञेषमग्रेरहमुज्जितिमनूज्ञेषमग्रीषोमयोरहमुज्जितिमनूज्ञेष-
मिन्द्राग्नियोरहमुज्जितिमनूज्ञेषमिन्द्रस्याहम्- (११)

ज्जितिमनूज्ञेषं महेन्द्रस्याहमुज्जितिमनूज्ञेषमग्रे: स्विष्टकृतो-
ऽहमुज्जितिमनूज्ञेषं वाजस्य मा प्रसवेनोद्भ्रामेणोदग्रभीत्। अथा
सपल्ला॒ इन्द्रो मै निग्रामेणाधरा॑ अकः॥ उद्भ्रामं च निग्रामं च ब्रह्म
देवा अंवीवृथन्। अथा सपल्लानिन्द्राग्नी मै विषूचीनान्व्यस्यताम्॥
एमा अंगमन्त्राशिषो दोहकामा इन्द्रवन्तो (१२)

वनामहे धुक्षीमहि प्रजामिषम्॥ रोहितेन त्वाऽग्निर्देवताँ

गमयतु हरिभ्यां त्वेन्द्रौ देवतां गमयत्वेत्शेन त्वा सूर्यो देवतां
गमयतु वि तै मुश्चामि रशना वि रश्मीन् वि योक्रा यानि
परिचर्तनानि धृत्तादस्मासु द्रविणं यच्च भद्रं प्रणौ ब्रूताद्वाग्धान्
देवतांसु॥ विष्णोः शंयोरुहं देवयज्यया यज्ञेन प्रतिष्ठां गंमेयः
सोमस्याहं देवयज्यया (१३)

सुरेता रेतो धिषीय त्वष्टुरुहं देवयज्यया पशुनाः रूपं पुषेयं
देवानां पक्षीरुग्निर्गृहपतिर्यजस्य मिथुनं तयोरुहं देवयज्यया मिथुनेन्
प्रभूयासं वेदोऽसि वित्तिरसि विदेय कर्मासि करुणमसि क्रियासः
सनिरसि सनिताऽसि सनेयं घृतवन्तं कुलायिनः रायस्पोषः
सहस्रिण वेदो ददातु वज्जिनम्॥ (१४)

इन्द्रस्याहमिन्द्रवन्तः सोमस्याहं देवयज्यया चतुश्चत्वारिःशब्दः॥४॥ [४]

आ प्यायतां ध्रुवा घृतेन यज्ञं यज्ञं प्रति देवयज्ञः। सूर्याया
ऊधोऽदित्या उपस्थ उरुधारा पृथिवी यज्ञे अस्मिन्॥ प्रजा-
पतेर्किंभान्नाम लोकस्तस्मिःस्त्वा दधामि सुह यजमानेन सदसि
सन्मे भूयाः सर्वमसि सर्व मे भूयाः पूर्णमसि पूर्ण मे भूयाः
अद्वितमसि मा मै क्षेष्ठाः प्राच्यां दिशि देवा ऋत्विजो मार्जयन्तां
दक्षिणायां (१५)

दिशि मासाः पितरो मार्जयन्तां प्रतीच्यां दिशि गृहाः
पश्वां मार्जयन्तामुदीच्यां दिश्यापु ओषधयो वनस्पतयो

मार्जयन्तामूर्धवायां दिशि युज्ञः संवथ्सरो युज्ञपतिर्मार्जयन्तां
विष्णोः क्रमोऽस्यभिमातिहा गायुत्रेण छन्दसा पृथिवीमनु वि
क्रमे निर्भक्तः स यं द्विष्मो विष्णोः क्रमोऽस्यभिशस्तिहा त्रैष्टुभेन
छन्दसाऽन्तरिक्षमनु वि क्रमे निर्भक्तः स यं द्विष्मो विष्णोः
क्रमोऽस्यरातीयुतो हुन्ता जागतेन छन्दसा दिवमनु वि क्रमे
निर्भक्तः स यं द्विष्मो विष्णोः क्रमोऽसि शत्रूयुतो हुन्ताऽनुष्टुभेन
छन्दसा दिशोऽनु वि क्रमे निर्भक्तः स यं द्विष्मः॥ (१६)

दक्षिणायां द्विष्मो विष्णोरेकात्रिःशब्दः॥२॥

[५]

अगन्म सुवः सुवरगन्म सन्दशस्ते मा छिथिस यत्ते तपस्तस्मै
ते माऽवृक्षि सुभूरसि श्रेष्ठो रश्मीनामायुर्धा अस्यायुर्मे धेहि वर्चोधा
असि वर्चो मयि धेहीदमहममुं भ्रातृव्यमाभ्यो दिग्भ्योऽस्यै दिवोऽस्मादन्तरिक्षादस्यै पृथिव्या अस्मादन्नाद्यान्निर्भजामि निर्भक्तः स
यं द्विष्मः। (१७)

सं ज्योतिषाऽभूवमैन्द्रीमावृतमन्वावर्ते समहं प्रजया सं मया
प्रजा समहः रायस्पोषेण सं मयो रायस्पोषः समिष्ठो अग्ने मे
दीदिहि समेद्धा तै अग्ने दीद्यासुं वसुमान् युज्ञो वसीयान् भूयासुमग्न
आयूर्षि पवसु आ सुवोर्जमिष्ठं च नः। आरे बाधस्व दुच्छुनाम्॥
अग्ने पवस्व स्वप्तं अस्मे वर्चः सुवीर्यम्॥ (१८)

दधुत् पोषः रयिं मयि। अग्ने गृहपते सुगृहपतिरहं त्वया
गृहपतिना भूयासः सुगृहपतिर्मया त्वं गृहपतिना भूयाः शतः
हिमास्तामाशिषमा शास्ते तन्तवे ज्योतिष्मतीं तामाशिषमाशासे-
ऽमुष्मै ज्योतिष्मतीं कस्त्वा युनक्ति स त्वा विमुश्चत्वग्ने व्रतपते
व्रतमंचारिषुं तदेशकं तन्मेऽराधि यज्ञो बंभूवु स आ (१९)

बंभूवु स प्र जंज्ञे स वावृथे। स देवानामधिपतिर्बभूवु सो
अस्मा अधिपतीन्करोतु वयः स्याम् पतयो रथीणाम्॥ गोमाः
अग्नेऽविमाः अश्वी यज्ञो नृवथ्संखा सदुमिदप्रमृष्यः। इडावा॒
एषो असुर प्रजावान् दीर्घो रयिः पृथुबुग्नः सभावान्॥ (२०)

द्विष्मः सुवीर्युः स आ पञ्चत्रिंशत्ता॥ ४॥ [६]

यथा वै समृतसोमा एवं वा एते समृतयज्ञा यद्वर्शपूर्णमासौ
कस्य वाहं देवा यज्ञमा गच्छन्ति कस्य वा न बहूनां यज्ञमानानां
यो वै देवताः पूर्वः परिगृह्णाति स एनाः श्वो भूते यंजत
एतद्वै देवानामायतन् यदाहवनीयोऽन्तराग्नी पशुनां गारहंपत्यो
मनुष्याणामन्वाहार्युपचनः पितृणामुग्निं गृह्णाति स्व एवाऽयतने
देवताः परि (२१)

गृह्णाति ताः श्वो भूते यंजते व्रतेन वै मेध्योऽग्निर्वतपतिर्ब्रह्मणो
व्रतभृद् व्रतमुपैष्यन् ब्रूयादग्ने व्रतपते व्रतं चरिष्यामीत्यग्निर्वै
देवानां व्रतपतिस्तस्मा एव प्रतिप्रोच्य व्रतमालंभते बुरहिषा
पूर्णमासे व्रतमुपैति वथ्सैरमावस्यायामेतद्येतयोरायतनमुपस्तीर्यः

पूर्वश्चाग्निरपरुशेत्याहुर्मनुष्यां (२२)

इन्वा उपस्तीर्णमिच्छन्ति किमुं देवा येषां नवावसानमुपास्मिष्व्वो युक्ष्यमाणे देवतां वसन्ति य एवं विद्वान् ग्निमुपस्तृणाति यजमानेन ग्राम्याश्च पश्वाऽवरुद्ध्या आरुण्याश्चेत्याहुर्यद्वाम्यानुपवसंति तेन ग्राम्यानवं रुन्धे यदारुण्यस्याशजाति तेनारुण्यानयदनांशानुपवसेत् पितृदेवत्यः स्यादारुण्यस्याशजातीन्द्रियं (२३)

वा आरुण्यमिन्द्रियमेवाऽत्मन्धत्ते यदनांशानुपवसेत् क्षोधुकः स्याद्यदेशजीयाद्वद्रोऽस्य पशुनभिमन्येतापोऽशजाति तत्रेवांशितं नेवानंशितं न क्षोधुको भवति नास्य रुद्रः पशुनभि मन्यते वज्रो वै यज्ञः क्षत्खलु वै मनुष्यस्य भ्रातृव्यो यदनांशानुपवसंति वज्रेणैव साक्षात्क्षुधं भ्रातृव्यः हन्ति॥ (२४)

परिं मनुष्यां इन्द्रियः साक्षात् त्रीणि च॥४॥ [७]

यो वै श्रद्धामनारभ्य यज्ञेन यजते नास्येषाय श्रद्धधतेऽपः प्रणयति श्रद्धा वा आपः श्रद्धामेवाऽरभ्य यज्ञेन यजत उभयैऽस्य देवमनुष्या इष्टाय श्रद्धधते तदाहुरति वा एता वर्त्तनेदन्त्यति वाचं मनो वावैता नाति नेदन्तीति मनसा प्रणयतीयं वै मनो- (२५)

अनयैवैनाः प्रणयत्यस्कन्नहविर्भवति य एवं वेदं यज्ञायुधानि सम्भरति यज्ञो वै यज्ञायुधानि यज्ञमेव तथसम्भरति यदेकमेकं सम्भरेत् पितृदेवत्यानि स्युर्यध्सुह सर्वाणि मानुषाणि द्वेष्टे

सम्भवं रति या ज्यानुवाक्यं योरेव रूपं करोत्यथो मिथुनमेव यो वै दशा यज्ञायुधानि वेदं मुख्यतोऽस्य यज्ञः कल्पते स्फ्य- (२६)

श्च कपालानि चाग्निहोत्रहवंणी च शूर्पं च कृष्णाजिनं च शम्या चोलूखंलं च मुसंलं च दृष्टचोपला चैतानि वै दशा यज्ञायुधानि य एवं वेदं मुख्यतोऽस्य यज्ञः कल्पते यो वै देवेभ्यः प्रतिप्रोच्य यज्ञेन यजते जुषन्ते ऽस्य देवा हृव्यः हुविर्निरुप्यमाणमभि मन्त्रयेताग्निः होतारमिह तः हुव इति (२७)

देवेभ्यं एव प्रतिप्रोच्य यज्ञेन यजते जुषन्ते ऽस्य देवा हृव्यमेष वै यज्ञस्य ग्रहो गृहीत्वैव यज्ञेन यजते तदुदित्वा वाचं यच्छ्रुति यज्ञस्य धृत्या अथो मनसा वै प्रजापतिर्यज्ञमतनुत मनसैव तद्यज्ञं तनुते रक्षसामनन्ववचाराय यो वै यज्ञं योग आगते युनक्ति युक्ते युञ्जनेषु कस्त्वा युनक्ति स त्वा युनक्तिर्याह प्रजापतिर्वै कः प्रजापतिनैवैन युनक्ति युक्ते युञ्जनेषु॥ (२८)

वै मनः स्फ्य इति युनक्तिर्याह

[८]

प्रजापतिर्यज्ञानसृजताग्निहोत्रं चाग्निष्टोमं च पौर्णमासीं चोक्थ्यं चामावास्यां चातिरात्रं च तानुदमिमीत् यावदग्निहोत्रमासीत् तावानग्निष्टोमो यावती पौर्णमासी तावानुक्थ्यो यावत्यमावास्यां तावानतिरात्रो य एवं विद्वानग्निहोत्रं जुहोति यावदग्निष्टोमेनोपाप्रोति तावदुपाऽप्नोति य एवं विद्वान् पौर्णमासीं यजते यावदुक्थ्येनो-

पाप्रोति (२९)

तावुदुपा०॥७प्रोति य एवं विद्वान्मावास्यां यजते
 यावदतिरात्रेणोपाप्रोति तावुदुपा०॥७प्रोति परमेष्ठिनो वा एष
 यज्ञोऽग्रं आसीत् तेन स परमां काष्ठामगच्छत् तेन प्रजापतिं
 निरवासाययत् तेन प्रजापतिः परमां काष्ठामगच्छत् तेनेन्द्रं
 निरवासाययत् तेनेन्द्रः परमां काष्ठामगच्छत् तेनाश्रीषोमौ
 निरवासाययत् तेनाश्रीषोमौ परमां काष्ठामगच्छतां य (३०)

एवं विद्वान् दर्शपूर्णमासौ यजते परमामेव काष्ठां गच्छति
 यो वै प्रजातेन यज्ञेन यजते प्र प्रजया पुशुभिर्मिथुनैर्जायते
 द्वादश मासाः संवथ्सरो द्वादश द्वन्द्वानि दर्शपूर्णमासयोस्तानि
 सम्पाद्यानीत्याहुर्वृथ्सं चोपावसृजत्युखां चाधि श्रयत्यवं च हन्ति
 दृषदौ च समाहन्त्यधि च वपते कुपालानि चोपं दधाति पुरोडाशं
 चा- (३१)

धिश्रयत्याज्यं च स्तम्बयुजुश्च हरत्युभि च गृह्णाति वेदिं च
 परिगृह्णाति पर्वीं च सं नह्यति प्रोक्षणीश्वाऽसादयत्याज्यं चैतानि
 वै द्वादश द्वन्द्वानि दर्शपूर्णमासयोस्तानि य एव ९ सम्पाद्य यजते
 प्रजातेनेव यज्ञेन यजते प्र प्रजया पुशुभिर्मिथुनैर्जायते॥ (३२)

उक्थ्यैनोपाप्रोत्यगच्छतां यः पुरोडाशं च चत्वारिंशत्च। ४॥ [१]

ध्रुवोऽसि ध्रुवोऽह ९ संजातेषु भूयासुमित्याह ध्रुवानेवैनान्कुरुत

उग्रोऽस्युग्रोऽहं संजातेषु भूयासु मित्याहाप्रतिवादिन एवैनांकुरुते-
अभिभूरस्यभिभूरहं संजातेषु भूयासु मित्याहं य एवैनं प्रत्युत्पिर्णते-
तमुपास्यते युनजिमं त्वा ब्रह्मणा दैव्येनेत्याहैष वा अग्नेर्योगस्तेनै-
(३३)

वैनं युनक्ति यज्ञस्य वै समृद्धेन देवाः सुवर्गं लोकमायन्
यज्ञस्य व्यृद्धेनासुरान् पराभावयन् यन्मे अग्ने अस्य यज्ञस्य
रिष्यादित्याह यज्ञस्यैव तथमृद्धेन यजमानः सुवर्गं लोकमेति
यज्ञस्य व्यृद्धेन भ्रातृव्यान् परा भावयत्यग्निहोत्रमेताभिर्व्याहृतीभि-
रुपं सादयेद्यज्ञमुखं वा अग्निहोत्रं ब्रह्मैता व्याहृतयो यज्ञमुख एव
ब्रह्मं (३४)

कुरुते संवर्थसरे पर्यागंत एताभिरेवोपसादयेद् ब्रह्मणैवोभयतः
संवर्थसरं परिगृह्णाति दर्शपूर्णमासौ चांतुर्मास्यान्यालभमान
एताभिर्व्याहृतीभिरहृवीळप्यासादयेद्यज्ञमुखं वै दर्शपूर्णमासौ
चांतुर्मास्यानि ब्रह्मैता व्याहृतयो यज्ञमुख एव ब्रह्मं कुरुते संवर्थसरे
पर्यागंत एताभिरेवासादयेद् ब्रह्मणैवोभयतः संवर्थसरं परिगृह्णाति
यद्वै यज्ञस्य साम्रां क्रियते राष्ट्रं (३५)

यज्ञस्याऽशीर्गच्छति यद्वचा विशं यज्ञस्याऽशीर्गच्छत्यथं
ब्राह्मणोऽनाशीर्केण यज्ञेन यजते सामिधेनीरनुवक्ष्यन्नेता व्याहृतीः
पुरस्तादध्याद् ब्रह्मैव प्रतिपदं कुरुते तथा ब्राह्मणः सार्णीर्केण यज्ञेन

यजते यं कामयेत् यजमानं भ्रातृव्यमस्य यज्ञस्याऽशीर्गच्छेदिति
तस्यैता व्याहृतीः पुरोऽनुवाक्यायां दध्याद् भ्रातृव्यदेवत्या॑ वै पुरो-
अनुवाक्या॑ भ्रातृव्यमेवास्य॑ यज्ञस्या॑- (३६)

अशीर्गच्छेति॒ यान्कामयेत्॒ यजमानान्थसुमावत्येनान् यज्ञस्या॑-
अशीर्गच्छेदिति॒ तेषांमेता व्याहृतीः पुरोऽनुवाक्याया अर्धुर्च एका॑
दध्याद्याज्यायै पुरस्तादेकां॑ याज्याया अर्धुर्च एकां॑ तथैनान्थसुमावती॑
यज्ञस्याऽशीर्गच्छेति॒ यथा॑ वै पर्जन्यः सुवृष्टं वर्षत्येवं यज्ञो॑
यजमानाय वर्षति॒ स्थलयोदुकं परिगृह्णन्त्याशिषां॑ यज्ञं यजमानः॑
परिगृह्णाति॒ मनोऽसि प्राजापत्यं॑ (३७)

मनसा॑ मा भूतेनाऽविशेष्याहु॑ मनो॑ वै प्राजापत्यं प्राजापत्यो॑
यज्ञो॑ मनं एव यज्ञमात्मन्यत्ते॑ वागस्यैन्द्री॑ संपत्रक्षयणी॑ वाचा॑
मैन्द्रियेणाऽविशेष्याहुैन्द्री॑ वै वाग्वाचमेवैन्द्रीमात्मन्यत्ते॥१०॥ (३८)

तैव ब्रह्मं गृष्टमेवास्य॑ यज्ञस्य॑ प्राजापत्य॑ पद्म॑४शब्द॥६॥ [१०]

यो॑ वै संसदशं प्रजापतिं॑ यज्ञमन्वायत्तं॑ वेद॑ प्रति॑ यज्ञेन॑ तिष्ठति॑
न यज्ञाद् भ्रंशत् आ॑ श्रावयेति॑ चतुरक्षरमस्तु॑ श्रौषुडिति॑ चतुरक्षरं॑
यजेति॑ द्व्यक्षरं॑ ये॑ यजामहु॑ इति॑ पञ्चाक्षरं द्व्यक्षरो॑ वंषद्वार एष॑ वै॑
संसदशः॑ प्रजापतिर्यज्ञमन्वायत्तो॑ य॑ एवं॑ वेद॑ प्रति॑ यज्ञेन॑ तिष्ठति॑ न
यज्ञाद् भ्रंशते॑ यो॑ वै॑ यज्ञस्य॑ प्रायणं प्रतिष्ठा- (३९)

मुदयनुं॑ वेद॑ प्रतिष्ठेनारिष्टेन॑ यज्ञेन॑ सुङ्गस्थां॑ गच्छत्या॑

श्रावयास्तु श्रौषङ्ग्यज् ये यजामहे वषद्वार एतद्वै यज्ञस्य
प्रायंणमेषा प्रतिष्ठैतदुदयन् य एवं वेद प्रतिष्ठितेनारिष्टेन यज्ञेन
सञ्चयां गच्छति यो वै सूनृतायै दोहु वेदं दुह एवैनां यज्ञो वै
सूनृताऽश्रावयेत्यैवैनामहृदस्तु (४०)

श्रौषुडित्युपावास्त्राग्यजेत्युद्नैषीद्ये यजामहु इत्युपास-
दद्वषद्वारेण दोग्ध्येष वै सूनृतायै दोहो य एवं वेदं दुह एवैनां
देवा वै सत्रमासत तेषां दिशोऽदस्यन्त एतामाद्र्म पङ्किमपश्यन्ना
श्रावयेति पुरोवातमेजनयन्नस्तु श्रौषुडित्युब्रं समप्लावयन् यजेति
विद्युतं- (४१)

मजनयन् ये यजामहु इति प्रावर्षयन्नभ्यस्तनयन् वषद्वारेण
ततो वै तेभ्यो दिशः प्राप्यायन्त य एवं वेद प्रास्मै दिशः प्यायन्ते
प्रजापतिं त्वोवेदं प्रजापतिस्त्वं वेद यं प्रजापतिर्वेदं स पुण्यो
भवत्येष वै छन्दस्यः प्रजापतिरा श्रावयास्तु श्रौषङ्ग्यज् ये यजामहे
वषद्वारो य एवं वेद पुण्यो भवति वसन्त- (४२)

मृतूनां प्रीणामीत्याहर्तवो वै प्रयाजा क्रृतनेव प्रीणाति
तेऽस्मै प्रीता यथापूर्वं कल्पन्ते कल्पन्तेऽस्मा क्रृतवो य एवं
वेदाग्नीषोमयोरुहं देवयज्यया चक्षुष्मान् भूयासुमित्याहाग्नीषोमाभ्यां
वै यज्ञशक्षुष्मान् ताभ्यामेव चक्षुरात्मन्यत्तेऽग्नेरुहं देवयज्यान्नादो
भूयासुमित्याहाग्निर्वै देवानामन्नादस्तेनैवा- (४३)

इन्नाद्यं मात्मन्धत्ते दद्विरस्य दद्व्यो भूयासममुं दभेयमित्याहैतया
वै दद्व्यां देवा असुरानदभ्रुवन् तयैव भ्रातृव्यं दभ्रोत्यग्नीषोमाभ्योरहं
दैवयज्ययां वृत्रहा भूयासमित्याहाग्नीषोमाभ्यां वा इन्द्रो वृत्रमहन्
ताभ्यांमेव भ्रातृव्यः स्तृणुत इन्द्राग्नियोरहं दैवयज्ययैन्द्रियाव्यन्नादो
भूयासमित्याहेन्द्रियाव्येवान्नादो भवतीन्द्रस्या- (४४)

इहं दैवयज्ययैन्द्रियावी भूयासमित्याहेन्द्रियाव्यैव भवति
महेन्द्रस्याहं दैवयज्ययां जेमानं महिमानं गमेयमित्याह
जेमानमेव महिमानं गच्छत्यग्नेः स्विष्टकृतोऽहं दैवयज्ययाऽऽ-
युष्मान् यज्ञेन प्रतिष्ठां गमेयमित्याहाऽऽयुरेवाऽऽत्मन्धत्ते प्रति
यज्ञेन तिष्ठति॥ (४५)

प्रतिष्ठामहृदस्तु विद्युतं वसन्तमेवेन्द्रस्याऽष्टात्रिःशत्ता॥७॥ [११]

इन्द्रं वो विश्वतस्परि हवामहे जनैभ्यः। अस्माकं मस्तु केवलः॥
इन्द्रं नरो नेमधिता हवन्ते यत्पार्या युनजते धियुस्ताः। शूरो नृषात्
शवं सशकान आ गोमति ब्रजे भजा त्वं नः॥ इन्द्रियाणि शतक्रतो
या ते जनैषु पञ्चसु। इन्द्र तानि ते आ वृणे॥ अनु ते दायि मह
इन्द्रियाय सुत्रा ते विश्वमनु वृत्रहत्यै॥ अनु (४६)

क्षुत्रमनु सहो यजुत्रेन्द्र देवेभिरनु ते नृषह्यै॥ आ यस्मिन्न्यस्त
वांसवास्तिष्ठन्ति स्वारुहो यथा। क्रष्णिर्ह दीर्घश्रुत्तम् इन्द्रस्य घर्मो
अतीथिः॥ आमासु पक्षमैरयु आ सूर्यः रोहयो दिवि। घर्म

न सामन्तपता सुवृक्तिभिर्जुष्टं गिर्वणसे गिरः॥ इन्द्रमिद्वाथिनौ
बृहदिन्द्रमर्केभिर्किंणः। इन्द्रं वाणीरनूषत॥ गायन्ति त्वा
गायुत्रिणो- (४७)

अर्चन्त्युक्तमर्किणः। ब्रह्माणस्त्वा शतकत्वुद्व॑शमिव येमिरे॥
अ॒होमुचे प्र भरेमा मनीषामौषिष्ठदाक्षे सुमृतिं गृणानाः। इदमिन्द्र
प्रति॑ हृव्यं गृभाय सत्याः संन्तु यज्ञमानस्य कामाः॥ विवेष यन्मा॑
षिषणां जुजानु स्तवै पुरा पार्यादिन्द्रमहः। अ॒हसो यत्र पीपरद्यथा॑
नो नुवेव यान्तमुभयै हवन्ते॥ प्र सुम्राजं प्रथमध्वराणा- (४८)

म॒होमुच॑ वृष्मं यज्ञियानाम्। अपां नपातमश्विना॑
हयन्तमस्मिन्नर इन्द्रियं धन्तुमोजः॥ वि नं इन्द्र मृधौ जहि नीचा॑
यच्छ पृतन्युतः। अधुस्पुदं तर्मी॑ कृधि यो अ॒स्मा॑ अभिदासंति॥
इन्द्रं क्षत्रमभि वाममोजोऽजायथा वृषभ चर्षणीनाम्। अपानुदो॑
जनंममित्रयन्तमुरुं देवेभ्यौ अकृणोरु लोकम्॥ मृगो न भीमः॑
कुचरो गिरिष्ठाः परावत् - (४९)

आ जंगामा॑ परस्याः। सूक॒९ स॒९शाय॑ पुविमिन्द्र तिग्मं
वि शत्रून् ताढि॑ वि मृधौ नुदस्व॥ वि शत्रून् वि मृधौ नुद
वि वृत्रस्य॑ हनूरुजा। वि म॒न्युमिन्द्र भामि॒तोऽमित्रस्याभिदासंतः॥
त्रातारमिन्द्रमवितारमिन्द्र॑९ हवैहवे सुहव॑९ शूरमिन्द्रम॑। हुवे नु शुकं॑
पुरुहृतमिन्द्र॑९ स्वस्ति नौ म॒घवा॑ ध॒त्विन्द्रः॥ मा तै॑ अ॒स्या॑ (५०)

संहसावन् परिष्टावधायं भूम हरिवः परादै। त्रायस्व नो-
 ऽवृकेभिर्वर्त्तयैस्तवं प्रियासः सूरिषु स्याम॥ अनवस्ते रथमश्वाय
 तक्षन् त्वष्टा वज्रं पुरुहूत द्युमन्तम्। ब्रह्माण इन्द्रं महयन्तो
 अर्केरवर्धयन्नहये हन्तवा उ॥ वृष्णे यत् ते वृषणो अर्कमर्चानिन्द्र
 ग्रावाणो अदितिः सजोषाः। अनश्वासो ये पवयोऽरथा इन्द्रेषिता
 अभ्यवर्तन्त दस्यून्॥ (५१)

बृत्रहत्येऽनु गायुत्रिणोऽध्वराणा० परावतोऽस्यामुष्टाचत्वारि० शच्च॥६॥ [१२]

सं त्वा सिश्चामि ध्रुवौस्यग्निर्मा॒ बृहिषोऽहमाप्यायतामगन्म् यथा॑ वै यो॑ वै श्रद्धां प्रजापतिर्यजाम्भुवौसीत्याहृ
 यो॑ वै संसदशमिन्द्र॑ वो॑ द्वादश॥१२॥

सं त्वा॑ बृहिषोऽहं यथा॑ वा॑ एवं॑ विद्वाङ्गौपद्म॑ सहसावन्नेकंपञ्चाशत्॥५१॥

सं त्वा॑ सिश्चामि॑ दस्यून्॥

हरिः ॐ॥

॥कृष्ण-यजुर्वेदीय-तैत्तिरीय-संहितायां प्रथमकाण्डे षष्ठः प्रश्नः
 समाप्तः॥ १-६॥